

Ὡς ἐπίμετρον εἰς τὸ περὶ Πομπηίας ἄρθρον τὸ ὅποσον ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὰ δύο προηγούμενα φυλλάδια, προσθέτομεν τὰς ὀπισθεν τρεῖς περιέργους εἰκόνας. Ἐκ τούτων ἡ μὲν παριστάνει πηγὴν μετὰ μεγαλοπρεποῦς κτιρίου, ἡ δὲ προγραφὴν συμβολικὴν οἰνοπώλου, καὶ ἡ ἄλλη οἰκίαν, τὴν τοῦ Λουκρητίου. Οὕτω πως ὁ ἀναγνώστης, ἔχων ὑπ' ὄψιν μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὰς εἰκόνας τῶν κυριωτέρων οἰκοδομημάτων καὶ ἐργαστηρίων τῆς Πομπηίας, θέλει ἐννοήσῃ εὐκολώτερον τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐρειπίων ταύτης τῆς πόλεως.

ΠΕΡΙ ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

—ooo—

Ἡ στενογραφία εἰσῆχθη πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα προνοίᾳ τῆς Β. Κυβερνήσεως, ἀλλὰ δὲν ἀπέκτησεν εἰσέτι τοὺς ὀπαδοὺς, οἵτινες ἀναγκαιοῦσιν εἰς πάντα νεωτερισμὸν, οὗ τὴν φύσιν καὶ τὴν ὠφέλειαν ἀγνοοῦσιν οἱ ἄνθρωποι.

Νομίζομεν δὲ ὅτι θέλομεν εἰσθαι χρήσιμοι τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν καὶ ταῖς ἐπιστήμας ἐν γένει, γράφοντες περὶ τῆς τέχνης ταύτης, ἥτις πολλαχοῦ εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἀδελφὴ τῆς συνήθους τέχνης τοῦ γράφειν. Καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν ὀνομασίαν (ἔχει δὲ διαφόρους, οἵαί εἰσιν Στενογραφία, Ταχυγραφία, Πυνογραφία, Ραδιογραφία, Βραχυγραφία, Γραφοδρομία, Σημειογραφία, Ζευτογραφία, Ὑπογραφία), καὶ τὰς διαφόρους παραφράσεις τῶν ἐν μέρει οὐκ ἐν χρήσει ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν λέξεων τούτων, οἱ Ἄγγλοι ἐπέτυχον πρὸ πάντων ὅπως ἐν τῷ πράγματι οὕτω καὶ ἐν τῇ ὀνομασίᾳ, ὀνομάσαντες τὴν τέχνην αὐτὴν, Short-hand ἥτοι Βραχειὰν χεῖρα· οἱ δὲ Γερμανοὶ τὴν λέγουσι Redenzeichen-Kunst, τοῦτέστι τέχνην τοῦ καταγράφειν τὸν λόγον διὰ σημείων. Ἀπαιτεῖ δ' αὕτη οὐ μόνον τὴν ἐπιδεξιότητα τῆς χειρὸς, ἵνα καταγράφωνται διὰ προωρισμένων σημείων αἱ λέξεις, ἀλλὰ καὶ τοῦ νοῦς, ἵνα ἄπτεται τῆς ἐννοίας τῶν φράσεων, καὶ τὰς συντέμνη κατὰ κανόνας, ὥστε ἡ ἀνάγνωσις νὰ μὴ γίνεται δύσκολος ἢ ἀδύνατος· ἐπιδεξιότητα βραχυγραφίαν ἐπὶ τῆς τέχνης τοῦ ἐν συντόμῳ ἐννοεῖσθαι, τῆς βραχυλογίης, ἐν ᾗ ἡ ἐπιδεξιότης τῆς χειρὸς εἶναι ἡ βραχυγραφία.

Λέγομεν δὲ ὅτι ἡ στενογραφία εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἀδελφὴ τῆς νῦν κοινῆς γραφικῆς τέχνης, ἐπειδὴ βεβαίως οἱ ἄνθρωποι τὸ κατ' ἀρχὰς ἐσημειώναν τὰς ιδέας τῶν διὰ σημείων, μὴ ἐκφραζομένων ἑκαστον φθόγγον τοῦ ὀνόματος τοῦ ὀνομαστέου πράγματος, ἀποκόπτοντες καὶ ἐννοοῦντες μόνον τὰ μὴ οὐσιώδη μέρη τοῦ λόγου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ αὐξάνσις τῶν ιδέων καὶ μετ' αὐτῆς ὁ πλουτισμὸς τῶν γλωσ-

σῶν ἀπέδειξεν ἐντὸς ὀλίγου τὸ ἐλλειπὲς τοῦ τοιοῦτου εἶδους τοῦ γράφειν, τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἐφεύρε τὰ μέσα τοῦ παριστάνειν τοὺς μερικοὺς φθόγγους τῶν λέξεων διὰ μᾶλλον ἢ ἥττον συντόμων σημείων, γραμμάτων ἢ στοιχείων ὀνομασθέντων· καὶ τοσούτω μᾶλλον, καθόσον ἡ βελτίωσις τῆς γραφικῆς ὕλης, μεταβαίνουσα ἀπὸ τοῦ λίθου, τοῦ μετάλλου καὶ τοῦ ξύλου, εἰς τὸ φύλλον, τὸν κηρὸν, τὸ δέριμα, τὸ λινόν, τὸν πάπυρον, καὶ τέλος εἰς τὸ χαρτίον, ἀπὸ τοῦ γλυφεῖον καὶ τοῦ στόλου εἰς τὸ γραφεῖδιον, τὸν κάλκμον, καὶ τέλος εἰς τὸ κονδύλιον καὶ τὸ μολυβδοκόνδυλον, παρέχουσα τὴν εὐκολίαν, καὶ γεννῶσα τὴν ἀνάγκην τῆς πολυγραφίας, ἔκαμιν ἐλλειπῇ καὶ σφαλερὸν τὸν μέχρι τοῦδε τρόπον τοῦ γράφειν. Ἡ δὲ ἀρχαία διὰ σημείων γραφὴ, διὰ τὴν κλίσιν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ μυστηριώδες, καὶ πρὸς χρήσιν τάξεων τινῶν τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ἐγένετο διὰ τοὺς μυσταγωγούς οὕτως εἰπεῖν τὸ μέσον μυστικῆς συγκοινωνίας, ἥτις τὴν σήμερον εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἐν διπλωματικαῖς διαπραγματεύσεσιν.

Ἰδομεν ἀνωτέρω διὰ πόσων καὶ ποίων βελτιώσεων ἐφθάσε τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τὴν σημερινὴν ἐντέλειαν τῆς τοῦ γράφειν τέχνης. Ἐνταῦθα δὲ προστιθέντες τὰς γενομένας νέας ἐφευρέσεις, τὴν Τυπογραφίαν, Λιθογραφίαν καὶ Αὐτογραφίαν, δι' ὧν πολλαπλασιάζονται τὰ γραφόμενα, λέγομεν ὅτι, καθὼς δι' αὐτῶν δυνάμεθα νὰ γράφωμεν πᾶν ὅ, τι θέλομεν, οὕτω μεταχειριζόμενοι τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, δυνάμεθα νὰ γράφωμεν ἐν βραχυλογίᾳ οὕτως εἰπεῖν διὰ προωρισμένων σημείων, σημειόνοντες μόνον τὰ πρὸς τὴν ἐννοιαν τοῦ λόγου κυριωδέστερα, παραλείποντες καὶ ἐννοοῦντες τὰ ἐπουσιώδη μέρη τοῦ λόγου, ἅτινα καὶ δύνανται νὰ ἀναπληρωθῶσι δι' αὐτοῦ (τοῦ πνεύματος). Αὐτί, πρὸς τὸ στενογραφικῶς ἢ ταχυγραφικῶς γράφειν, ἀναγκαιοὶ οὐ μόνον ἡ ἐπιδεξιότης τῆς χειρὸς, ὡς εἴρηται, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ μέρους τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἥτοι ἡ τοῦ πνεύματος, ὡς αἰὶν τε, ἐνέργεια ἐκείνη, δι' ἧς μόνος δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ γαῖνῃ κύριος τῆς περρωτῆς λέξεως, πάσης διὰ γλώσσης προφερομένης ιδέας, πάσης σειρᾶς λέξεων, ὅσονδήποτε μεγάλης, ἐν μεγίστῃ ταχύτητι καὶ ἐν πάσῃ γλώσσῃ.

Ὅτι δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι τε καὶ Ῥωμαίοις καὶ παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν ἦν ἐν χρήσει ἡ στενογραφία, ὑπάρχουσι πλῆθος μαρτυριῶν παρὰ τοῖς αὐτῶν συγγραφεῦσι. Καὶ πρῶτον ἐν Προδότῳ, τῷ πατρὶ τῆς ἱστορίας, ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ Ξέρξης, εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατεύων, εἶχε μεθ' ἐκτοῦ ταχυγράφους. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς γραφῆς τῶν Αἰγυπτίων ὁ Ἀμμιανὸς Μαρκελλῖνος (Βιβλ. 16) ἀναφέρει, ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ μεμονωμένα γράμματα παρίστανον ὀνόματα καὶ λέξεις, ἐστ' ὅτε δὲ καὶ ιδέας. (In prisco Aegypto singulae litterae singulis nominibus serviebant et verbis, nonnunquam significabant integros sensus.

Ἰσχυρῶς δὲ καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἔγραφον διὰ σιγλῶν (ἐκ τοῦ Λατινικοῦ *singulis literis*), τὰς ὁποίας ὠνόμαζον *Raschei-thebot* = ἀρχὴ τῆς λέξεως, πρῶτον γράμμα τῆς λέξεως, καὶ *Sophe-thebot*, ἦτοι τέλος τῆς λέξεως. Ἀνεπτύχθη δὲ ἡ τῶν Ἰουδαίων στενογραφία ἐκ τῆς τοῦ διὰ σημείων γραφῆς τέχνης, μέρος τῆς παρ' αὐτοῖς *Kabbalah* ἀποτελούσης. Ὅθεν καὶ τὸ περίφημον *Mare, Théol, Phares*, ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ παλαιοῦ τῆς Βαβυλώνης, τὸ ἐξηγήθην ὑπὸ τοῦ προφήτου Δανιήλ, ἦτο γεγραμμένον στενογραφικοῖς σημείοις. Παρὰ δὲ διαγίνεται *Λαερτίω* (Βιβλ. 2, κεφ. 48) εὑρηται περὶ Ξενοφῶντος ἀκαὶ πρῶτος ὑποσημειωσάμενος τὰ λεγόμενα (ὑπὸ Σωκράτους), εἰς ἀνθρώπους ἤγαγε. » Καὶ ὁ Πλάτων δὲ ἔγραψε τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν βιβλίων ὑποσημειωσάμενος, γινώσκων, ὡς φαίνεται, τὴν ἀξίαν τοῦ χρόνου, καὶ διὰ τοῦτο μὴ θέλων νὰ ἀπολέσῃ αὐτὸν γράφων ἐν τῇ συνήθει γραφῇ. Πρὸς δὲ, τὸ ἐν κερύῳ περίφημον ἀντίγραφον τῆς Ἰλιάδος, τὰ ἐν σπασμῷ δίστιχα Καλλιμαχίδου τοῦ Λακεδαιμονίου καὶ τοῦ ἐκ Μιλήτου Μυρμικίδου, ἦσαν γεγραμμένα στενογραφικῶς. Ὁ σοφὸς *Montfaucon* εὑρεν ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ, ἐκτὸς τῆς ῥητορικῆς τοῦ Ἑρμογένους, καὶ λεύκνα τινα τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς ταχυγραφίας, ἥτις ἐστὶν ἡ μήτηρ τῆς τῶν Ῥωμαίων στενογραφίας, ὅπερ δείκνυται καὶ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων, ἃς μεταχειρίζεται ὁ Κικέρων ἐν τῇ 32^ῃ πρὸς Ἀττικὸν ἐπιστολῇ, γράφων· *Quod ad te de decem legatis scripsi, parum intelligisti, credo, quia diὰ σημείων scripsi.*

Ἀλλ' ἡ στενογραφία τῶν ἀρχαίων ἦν μόνον σημειογραφία· διότι ἡ συντομία τῆς γραφῆς συνίστατο ἐκ τῆς συντομίας καὶ συστολῆς τῶν συλλαβῶν, ἐνῶ ἡ γραφικὴ, ταῦτέστιν ἡ σημείωσις τῶν γραμμάτων ἦτον ἀτελεστάτη, ἐλλειπούσης πάσης εὐκολίας περὶ τὴν ἐνῶσιν τῶν στοιχείων· οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἑλληνιστὶ στενογράψαντες, οἳ εἰσιν ὁ ἐξ Ἑδέσης Πρωτογενής, ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας Αἰδύμος, οἱ διάφοροι ἐν τοῖς τοῦ Βυζαντίου γραφεῖς σημειογράφοι καὶ ταχυγράφοι (*notarii*), πρὸς δὲ τούτοις μετὰ ταῦτα καὶ οἱ εἶχον οἱ ἐπίσκοποι καὶ Πατριάρχαι ἵνα γράφωσι τὰ τῶν Συνόδων πρωτόκολλα, πάντες οὗτοι ἔγραφον διὰ σιγλῶν καὶ σημείων ὠρισμένων, ληφθέντων ἐκ τοῦ συνήθους ἁλφαβήτου διὰ τινος τροποποιήσεως, καὶ ἐχόντων διάφορον σημασίαν κατὰ τὴν διάφορον αὐτῶν θέσιν, κανονισμένων δὲ ὑπὸ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τοῦ Κοίντου Εἰνίου καθιδρυθέντος σχολείου τῆς στενογραφίας.

Μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ἐλευσίνος ὑποτροπὴν τοῦ Κικέρωνος εἰς Ῥώμην, ἔχοντας καὶ τὸν ἀπελεύθερον αὐτοῦ καὶ φίλον Τίρωνα, ἡ στενογραφία ἀνεπτύχθη καὶ ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ Κράτει καὶ προέβη ἐπὶ μέγα τελειότητος. Περὶ οὗ καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ, ἐν βίῳ Κάτωνος ἀναγινώσκομεν· «Τοῦτον μόνον, ὃν Κάτων εἶπε, διασώζεσθαι φασὶ τὸν λόγον, Κικέρωνος τοῦ ὑπάτου τοὺς διαφέροντας ὁξύτητι τῶν γραφῶν σημεία προδιδάξαντος, ἐν

μικροῖς καὶ βραχείσι τύποις πολλῶν γραμμάτων ἔχοντα δύναμιν, εἴτ' ἄλλοι ἀλλαχόσθε τοῦ Βουλευτηρίου σποράδην ἐμβαλόντες. Οὕτω γὰρ ἤσκουν, οὐδ' ἐκέκτηντο τοὺς κολουμένους σημειογράφους, ἀλλὰ τότε πρῶτον εἰς ἕνα τι καταστῆναι λέγουσι π. Καὶ ὁ Κικέρων δὲ ἐν τῇ 25 αὐτοῦ ἐπιστολῇ λέγει· *at ego Tironi quidam dictavi, qui totas parochas persequi solet sed Spintharo syllabatim* ὡς καὶ ἐν τῷ 245. ἐν βιβλ. 15. *multum mihi eripitur operæ in exscribendis Hypomnematis.*

Ἰσχυρῶς ὁ Εὐσέβιος, συγγραφεὺς τῷ 235^ῳ ἀπὸ Θεογονίας ἔτει, ἀναφέρει· *Marcus Tullius Tyro... Ciceronis libertus qui primus notas commentus est, in Puteolano prædio usque ad centesimum annum consenescit.*

Ὁ Δίων Κάσιος ἐν βιβλ. 55^ῳ λέγει· *Mæcenas primus Notas quasdam ad celeritatem scribendi invenit, ἐτι δὲ παρ' Ἰσιδώρῳ εὑρηται περὶ Σενέκα· denique Seneca contracto omnium digestoque et aucto numero opus effecit in quinque milia prolutum.*

Οὗτος δὲ ὁ Σενέκας ἐν τῇ πρὸς Αὐνίλιον ἐπιστολῇ 20^ῃ γράφει· *Quamvis citata exepitur oratio et celeritatem linguæ manus sequitur.* Ὁ αὐτὸς Ἰσιδωρος λέγει· *Notarum usus erat, ut quidquid pro concione aut in judiciis diceretur, librarii scriberent complures simul adstantes.* Καὶ ὁ Σενέκας πάλιν περὶ Ἰάνονος τὰ ἐξῆς· *Multa diserte dixit quæ notarius persequi non potuit, et ideo non refero, ne aliis verbis ponam, quæ ab illo dicta sunt.*

Ὁ δὲ Ἀσκώνιος ἀναφέρει ῥητῶς ὅτι ὁ τοῦ Κικέρωνος ὑπὲρ τοῦ Μίλωνος λόγος ἐγράφη ὑπὸ τῶν στενογράφων. Πρὸς δὲ, παρὰ Σουητώνιῳ, ἱστοριογράφῳ καὶ συγγραφεῖ, περὶ Καίσαρος γράφοντι (Β. 1, § 55), ἀναγινώσκομεν τὰ ἐξῆς· *Orationes aliquas (Julius) reliquit, inter quas temere quædam feruntur ut pro Q. Metello, quam non immerito Augustus, existimat, ab Actuariis exceptam male sequentibus verba dicentis, quam ab ipso editam etc.* Ὅστις δὲ πότε δὲ στενογράφος ἐκ προθέσεως ἐνόθευε κατὰ τι τὰ λεγόμενα, ἐτιμωρεῖτο αὐτὴρότατα, ὡς δείκνυται καὶ ἐκ τοῦ ἐξῆς χωρίου, ἐν τῇ ὑπὸ Αἰλίου Λαμπριδίου βιογραφίᾳ τοῦ Αὐτοκράτορος Σεβήρου *eum notarium qui falsum causæ Breve in consilio imperatorio retulisset, Severus incisus digitorum nervis, ita, ut numquam posset scribere, deportavit.*

Μάλιστα δ' ἀναγκαιοτάτη καὶ χρησιμοτάτη ἦν ἡ στενογραφία ἐν τοῖς δικαστηρίοις· δι' ὃ εἰσυχθαίσης ἐν αὐτοῖς, τὸ πρότερον οὐχὶ τόσον ἐν ὑπολήψει δὴ ὑποῦργημα τοῦ στενογράφου, ἐτιμᾶτο ἤδη περισσώτερον καὶ σπουδαιότερον. Διότι ἐντὸς ὀλίγου ἡ ἀσκησις τῆς ἐν στενογραφικοῖς σημείοις τέχνης ἐγένετο εἰς τοὺς νομικοὺς πρόξενος ἀντιζηλίας, ἀμυλλομένους πρὸς τὴν ἐπιδεξιότητα τοῦ κερδαίνειν πᾶς δίκης· ὅθεν καὶ συνωδεύοντο πάντοτε ὑπὸ ταχυ-

γράφων· περί δὲ τινος ναμικοῦ, Ρούρου τὸ ὄνομα, λέγει ὁ Μαρτιάλης εἰρωνικῶς τὰ ἑξῆς· Hic, qui libellis prægravem gerit lævam, — Notariorum quem premit chorus lævis, Qui Codicillis hinc et indeprolatis, — Epistolisque commodat gravem vultum — Similis Catoni, Tullioque Brutoque etc.

Περὶ ταῦτες δὲ τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις χρήσεως τῆς στενογραφίας λέγει ὁ Ἀππουλῆιος τὰ ἑξῆς· Proconsul moderata voce rarenter et sedens loquitur, Proconsulis autem tabella sententia est, quæ utcumque recitata est, ita Provincia instrumento refertur.

Καὶ αὕτη ἡ τῶν στενογράφων ὑπουργία δημοσίᾳ διὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον (33, § 1, Digestorum) Eos qui notis scribunt acta præsidium, reipublicæ causa adesse certum est.

Ὁ δὲ θέλων νὰ λάβῃ ταχέως γινῶσιν σπουδαίων δικπραγματεύσεων, ἔστειλε τοὺς ταχυγράφους ἵνα τῷ φέρωσι τὰ εἰρημένα· οὕτως Ἀμμιανὸς Μαρκελλῖνος (Βιβλ. 4, κεφ. 19) λέγει· Et adsistebant hinc et inde notarii, quid esset quæsitum, quidve responsum, carsim ad Cæsarem præferentes. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ στενογραφικῶς ἐγράφοντο καὶ αἱ διαθήκαι, καὶ μάλιστα αἱ στρατιωτικαί, αἵτινες ἴσχυον καὶ τοι οὕτω γεγραμμένοι· περί οὗ ὁ Νομικὸς Παῦλος (S. Digesto lib. 29 N. n.) ἀναφέρει· Lucius Titius miles Notario suo testamentum scribendum notis dictavit, et antequam literis perscriberetur, vita difunctus est. Quæro, an hæc dictatio valere possit?

Ἡ ἐρώτησις αὕτη ἔχει ἀπόκρισιν καταρατικὴν· ἔτι δὲ παρὰ Ῥωμαίοις ἡ ταχυγραφία ἦν ἐν χρήσει καὶ ἐν περιηγήσει καὶ ἐν ἐπιστολαῖς· περί οὗ ἀναγινώσκωμεν παρὰ Πλινίου τὰ ἑξῆς· Notarium voco... et die admisso, quæ formaveram, dicto, καὶ παρὰ Δουκίῳ Ἀππουλῆῳ lib. II. de afin. aur. Sed adstans ego dolebam mehercules, quod pagillare et stisum non habebam, qui tam bellam fabellam prænotarem.

Ὁ δὲ Ἀμμιανὸς Μαρκελλῖνος διηγεῖται ὅτι ὑπὲρ τριάτις ἐγραψεν ἐν ὀνόματι τῆς δεσποίνης αὐτῆς ἐπιστολὴν πρὸς τινὰ λοχαγὸν τοῦ πεζικοῦ, Βαρβατίονα ὄνομα, λέγουσα· Dictat ancillæ notarum peritæ domina epistolam. Ὁ Sidonius Appollinarius lib. IX. κάμνει λόγον περί ἀντιγραφῆς τῶν συγγραμμάτων τοῦ Φαύστου, Tribuit et quoddam dictare celeranti scribarum sequacitas saluosa compendium, qui comprehendebant signis, quod literis non tenebant.

Περὶ δὲ τοῦ φανευθέντος ὑπὸ τῶν ἐζυτοῦ μαθητῶν διδασκάλου τῆς στενογραφίας Κασπιανοῦ, γράφει ὁ Αὐρηλῖος Προυτέντιος τὰ ἑξῆς· Prefuerat studiis puerilibus et grege multo Sæptus, magister literarum sederat, Verba notis brevibus comprehendere cuncta peritus, raptimque punctis dicta præpetibus sequi.

Ὡς αὖτως καὶ ἐν τῇ ὑπὸ Σουητωνίου βιογραφίᾳ τοῦ

Αὐτοκράτορος Τίτου Βεσπασιανοῦ, ἀναγινώσκωμεν περί στενογραφίας τὰ ἑξῆς· E pluribus comperi, notis quoque excipere velocissime solitum, cum amanuensibus suis per ludum jocumque imitari chirographa, etc.

Ὡς καὶ ἐν τῇ περί Ὀκταβίου Αὐγούστου ταῦτα· Nepotes suos et literas et notare aliaque rudimenta per se plerumque edocuit, ac nihil æque laboravit, quam ut imitarentur Chirographum suum. Ἐτι ὁ ποιητὸς Μανίλιος ἀναφέρει· Hic Scriptor erit volens cui litera verbum est. Quique notis linguam superet, cursumque loquentis, Excipiat longas nova per compendia voces.

(Ἀκολουθεῖ.)

Η ΕΡΗΜΟΣ ΟΙΚΙΑ.

Διήγημα.

Περιηγουμένη πρό τινων ἐτῶν τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν, ἠναγκάσθην νὰ διατρίψω εἰς Βιτέρβας ἕνεκα συγγενοῦς μου ἀσθενήσαντος· μὴ ἔχουσα δὲ πῶς κάλλιον νὰ διανύσω τὸν καιρὸν διαρκούσης τῆς βραδείας ἀναρρώσεως τῆς συντρόφου μου, ἐπεχείρησα νὰ ἐπισκεθῶ τὰ γειτνιαζόντα μέρη, ἐπιθεωρῶσα τοιοιυτοτρόπως τῶν γεωργῶν τὰς ἐργασίας, καὶ ἐξοικειούμενος μετὰ τῶν χωρικῶν. Ἐν τινι τῶν τοιούτων ἐκδρομῶν εἶδον ὑψηλὸν τεῖχος μὲ σιδηρὰν πύλιν, καὶ ἐξετράπην τῆς ὁδοῦ ὅπως παρατηρήσω τὰ ἐντὸς αὐτοῦ διὰ τῶν κινκλίδων εὖρον ὁμῶς αὐτὰς τασοῦτον περιεσκαπασμένας ἀπὸ διάφορα εἶδη ἐγκιστευομένων φυτῶν, ὥστε μόλις ἠδυνήθην νὰ διακρίνω οἰκίαν κειμένην ἑκατὸν περίπου πήχεις μακρὰν τῆς εἰσόδου. Τῆς δὲ πύλης, ἡμικλείστου αὐτῆς, ὤθησα αὐτὴν μικρὸν καὶ εἰ καὶ δυσκόλως ἐστρέφετο κατῶρθωσα νὰ ἀνοίξω αὐτὴν ὅσον ἐξήρκει ὅπως εἰσάξω τὴν κεφαλὴν μου. Ὅποιον σκηνὴν ἐρημώσεως παρίστα ὁ τόπος ἐκεῖνος! Ἡ οἰκία ἐκ μελανωπῶν πλίνθων ἐκτισμένη, ἐφαίνετο ὡς ἀπ' αἰῶνος ἀκατοίκητος. Ἡ στέγη τῆς ἦν σεσαθρωμένη, τὸ χρῶμα εἶχε γενᾶ μελανὸν ἐκ τῆς πολυκαιρίας, αἱ λίθιναι βαθμίδες ἦσαν πράσιναι ἕνεκα τῆς βλαστήσεως βρύων, καὶ πάντα τὰ περὰ θύρα ἦσαν ἐσκαπασμένα ὑπὸ ἀχρόων καὶ καταρθαυμένων δικτυωτῶν (blinds). Ὁ κῆπος ἦτο δάσος ἀκανθῶν καὶ τριβύλων· καὶ πλὴν μιᾶς μόνης ἀτραποῦ κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν πυλῶνα τῆς οἰκίας ἀγούσης, ἅπασαι αἱ λοιπαὶ εἶχον ἀφανισθῆ. Παρατηρήσασα ἐπὶ μικρὸν τὴν ἀποτρόπαιον ταύτην σκηνὴν, ἀπῆλθον ἐμπλεως παραδόξου αἰσθήματος